

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної
науки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри історії Центральної та Східної Європи і
спеціальних галузей історичної науки
Протокол № 13 від “27” червня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасні цифрові технології в галузі історичної освіти
Викладач (-і)	Вітенко Микола Дмитрович
Контактний телефон викладача	Тел. (0342) 59 – 61 – 46, (097) 571-66-35
Е-mail викладача	vitenko.mykola@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/461a88d4d6e2f281acb8
Консультації	Щосереди після 14.00. 610 аудиторія.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є цифрові технології в галузі історичної освіти. Отримані здобувачами знання, уміння і навички можуть бути застосовані в їх майбутній професійній діяльності.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета та цілі дисципліни “Сучасні цифрові технології в галузі історичної освіти” полягають в ознайомленні студентів із сучасними цифровими технологіями, методами їх використання у історичних дослідженнях, їх застосуванні у освітньому процесі, освоєнні сучасних технологій навчання і викладання історії, оволодінні сучасним мультимедійним обладнанням, програмним забезпеченням.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Компетентності. У результаті проходження даного курсу студенти повинні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) вміти здобувати знання, самостійно шукаючи й опрацьовуючи інформацію, застосовувати їх у практичних ситуаціях діяти відповідально і свідомо на засадах усвідомлення цінностей громадянського суспільства; застосовувати знання в практичних ситуаціях(ЗК1); 2) використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікативні технології у професійній діяльності (ЗК2); 3) вміти планувати та управляти освітньою діяльністю, спілкуватися з іншими педагогами, представниками різних професійних груп за допомогою сучасних цифрових технологій (ЗК3); 4) Розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети(ЗК6); 5) Виробити здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності (ФК1); 6) Використовувати інновації у професійній діяльності, проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів (ФК2); 7) Здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя (ФК3); 8) Моделювати зміст навчання, формувати в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання; 9) Проявляти здатність до конструктивної та безпечної, рівноправної й особистісно зорієнтованої взаємодії з учасниками освітнього процесу; 10) Забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища, використовувати під час професійної діяльності здоров’язбережувальні технології; 11) Формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності; 12) Здатність проєктувати і здійснювати освітній процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації, забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учасника освітнього процесу, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, 	

здібностей та інтересів, надавати зворотний зв'язок та рекомендації щодо покращення результатів навчання (ПК5);

13) Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності (ПК6);

14) Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення в науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах; здатність до планування освітнього процесу, оцінювання та аналізу результатів навчання учнів (ПК7);

15) Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти (ПК9).

Програмні результати навчання:

1) Визначати і характеризувати основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження (ПРН 6);

2) Визначати, аналізувати та характеризувати педагогічні інновації, демонструвати вміння їх практичного застосування у професійній діяльності (ПРН 7);

3) Демонструвати вміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання (ПРН 9);

4) Здійснювати різні види планування освітнього процесу на різних етапах залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей учнів, особливостей діяльності закладу освіти (ПРН 6);

5) Застосовувати для забезпечення суб'єкт-суб'єктного підходу в педагогічній діяльності навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів, підтримування їх прагнення до саморозвитку, розкриття їх здібностей і пізнавальних можливостей (ПРН 7);

6) Використовувати безпечне електронне (цифрове) освітнє середовище для організації та управління освітнім процесом (у тому числі під час дистанційного навчання), організації групової взаємодії, зворотного зв'язку, спільного створення електронних (цифрових) освітніх ресурсів (ПРН 9).

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12 годин
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 годин
самостійна робота	60 годин

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	014 Середня освіта (Історія)	1	нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Digital history – становлення, сучасний стан і перспективи	2		4
Тема 2. Використання цифрових технологій в освітньому процесі	2		4
Тема 3. Комунікація із учасниками освітнього процесу	2		4
Тема 4. Робота з Вікіпедією		2	4
Тема 5. Основи інформаційної гігієни та цифрові технології		2	4

Тема 6. Інформаційна безпека. Сучасні виклики та загрози.		2	4
Тема 7. Академічний плагіат і захист авторських прав у цифровому просторі	2		4
Тема 8. Використання цифрових технологій в археології	2		4
Тема 9. Цифрові технології в музеях		2	4
Тема 10. Архіви та Digital history		2	4
Тема 11. Інтернет археографія		2	4
Тема 12. Цифрова освіта та документообіг		2	4
Тема 13. Інформаційне управління школою	2		4
Тема 14. Історичні комп'ютерні ігри		2	4
Тема 15. Штучний інтелект та його застосування в дослідженні історії		2	4
	ЗАГ:	12	18
			60

5. Система оцінювання навчальної дисципліни

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	10
Семінарське заняття	40
Самостійна робота	20
Індивідуальне завдання	20
Залік	10
Максимальна кількість балів	100

6. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Лекція		2		2		2		2		2									10
Семінарське заняття			5		5		5		5		5		5		5		5		40
Самостійна робота		4		4		4		4		4									20
Індивідуальне завдання			4		4		4		4		4								20
Залік																		10	10
Всього за тиждень		6	9	6	9	6	9	6	9	6	9		5		5		15	100	

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність:

У Прикарпатському університеті навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і студент(ка), повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою успішного складання іспиту з пропонованого курсу. Участь у семінарських заняттях може проходити в таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

За умови відсутності студента(-ки) на лекції чи семінарському занятті без поважних причин (довідки, виданої лікарською установою, заяви, підписаної в деканаті і т. п.), отримання негативної оцінки або невчасного виконання студентами індивідуальних робіт у визначений день (як правило, в понеділок о 14.00–15.00 год.) має відбутися відпрацювання. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань у встановлений термін. Пропущене заняття студент(ка) може “відпрацювати” у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило, “відпрацювання” проходить в усній формі, шляхом вирішення тестових завдань на сайті дистанційного навчання тощо.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується “Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Антонов В. М. Вимоги до створення електронного підручника (на основі досвіду викладання історії) / В.М. Антонов, Л. О. Думан // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2004 . №6. С. 27- 30.
2. Барладін О. Історичний атлас у комп'ютерному класі / О. Барладін, Л.Даценко, Д. Ісаєв // Історія в школах України. 2005. №1. С. 21-223.
3. Баханов К. О. Організація особистісно-орієнтованого навчання: Порадник молодого вчителя. Посібник. Х.: Вид. група "Основа", 2008. 159с.
4. Баханов К. О. Сучасна шкільна історична освіта: інноваційні аспекти. Донецьк: ТОВ Юго-Восток, Лтд, 2005. 384 с.
5. Баханов К. О. Традиції та інновації в навчанні історії в школі: Дидактичний словник-довідник. Запоріжжя: Просвіта, 2002. 108с.
6. Бахматюк Я. ІКТ і мультимедійне забезпечення навчального процесу на уроках історії \ Історія України. 2011. №37. С.3-16.
7. Биков В., Лещенко М., Тимчук Л. Цифрова гуманістична педагогіка. К., 2017. 181 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/158553871.pdf> (час доступу 9.09.2023).
8. Білоцерківець Т. А. Інформаційні технології на уроках історії. Кунцеве, 2008. 64 с. <https://www.slideshare.net/ssuser4fe418/ss-46720540>
9. Бовкун О. В. Використання засобів ІКТ для підвищення ефективності уроку історії [Електронний ресурс] / О.В. Бовкун. – Режим доступу: klasnaocinka.com.ua/ru/article/vikoristannya-zasobiv-ikt-dlya-pidvishchennya-efek.html
10. Богдановська Л. Методичні умови використання програмних засобів у навчання учнів історії / Історія в рідній школі. 2015. №7-8. С.11-14.
11. Булах І. С, Мруга М. Р. Створюємо якісний тест : навч. посіб. К. : Майстер-клас, 2006. 187 с.
12. Ванчицький А. Блоги та мережеві щоденники, їх використання в педагогічній практиці/ [Електронний ресурс]. Режим доступу: tolik.rov.ua/?p=184
13. Вегерчук С. М. Використання мультимедійних технологій навчання на уроках історії та правознавства / С.М. Вегерчук, О.В. Тимошенко, Ю.А.Кондратова // Історія та правознавство. 2006. № 10. С. 15-16.
14. Вембер В.П. Що слід враховувати під час структурування навчального матеріалу в електронних підручниках / В. П. Вембер // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2007. – № 4. – С. 38-42.
15. Верлань А.Ф. Дидактичні принципи в умовах традиційного і комп'ютерного навчання /А.Ф. Верлань, Н.Т. Тверезовська // Педагогіка і психологія. – № 4. – 1998. – С. 126-132.
16. Вовковінська Н.В. Як створити комп'ютерну презентацію: посібник / Н.Вовковінська, С. Литвинова. – К. : Шкільний світ, 2009. – 128с.
17. Волинський В.П. Використання відеоінформації як засобу навчання / В.П.Волинський,НІ. Головка // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 3. – С. 71-76.
18. Волобуєва Т. Рівні підготовки педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій / Т.Волобуєва // Післядипломна педагогічна освіта в Україні. – 2010. – № 1. – С 30-35.
19. Всесвітня історія. Новітня історія 10 клас [Електронний ресурс]: педагогічний програмний засіб. – К. : ПП "АВТ", 2005.

20. Гапон В. Комп'ютерна система для інформатизації навчального процесу в загальноосвітніх навчальних закладах // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2001. – №2. – С.85-89.
21. Гевал ПА Загальні принципи використання комп'ютера на уроках різних типів // Комп'ютер в школі та сім'ї. – 2000. – №3. – С.33-34.
22. Гін А. Прийоми педагогічної техніки. Свобода вибору. Діяльність. Зворотній зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителя / А. О. Гін. – 13 видання. – Х.: «Вид. група «Основа», 2015. – 112с.
23. Гриценко А. Формування інформаційної компетентності: аналіз теоретичного поняття/Історія в школі. №7-8. – С.12-15.
24. Гриценчук О. Реалізація громадянської освіти засобами ІКТ у міжнародній практиці / О. Гриценчук // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2007. – № 3. – С.42-47.
25. Грицька Т.С. Етапи формування та види інформаційних компетентностей учнів / Т.С. Грицька // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2010. – № 1. – С.41-43.
26. Гуревич Р. Веб-квест як інноваційна технологія навчання у вищій і середній школі. [Електронний ресурс] / Р. Гуревич, М. Кадемія. – Режим доступу: book.net/index.php?p=achapter&bid=8963&chapte.
27. Гуревич Р.С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: [навч. посібн. для студентів педагог. ВНЗ і слухачів інстит. післядипл. освіти] / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія. – Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2004. – 365 с.
28. Гуржій А.М. Засоби навчання: навчальний посібник. / А.М. Гуржій, Ю.О.Жук, В.П. Волинський- К, ІЗМН, 1997. – 208с.
29. Данилова О. Мультимедіа власноруч: текст, графіка, аудіо, анімація, відео / О. Данилова, В. Манак, Д. Манак. – К. : Вид. дім "Шкіл. світ": Вид. Л. Галіцина, 2006. – 120 с.
30. Дементієвська Н. П. Стратегії розвитку навичок критичного мислення в учнів при оцінюванні ресурсів Інтернету. [Електронний ресурс] / Н.П.Дементієвська – Режим доступу: scribd.com/doc/33487253/
31. Дементієвська Н.П. Проектування, створення та використання навчальних мультимедійних презентацій як засобу розвитку мислення учнів [Електронний ресурс] / Н.П. Дементієвська, Н. В. Морзе // Інформаційні технології і засоби навчання. Електронне наукове фахове видання. – 2007. – № 1 (2). – Режим доступу : ime.edu-ua.net/em2/emg.html.
32. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // Історія в школах України. – 2004. – № 2. – С. 3.
33. Десятов Д. Використання веб-квесту як методу розвитку дослідницьких умінь учнів у процесі навчання історії / Історія в школі. – 2012. - № 9. – С.22-25.
34. Десятов Д. Л. Використання відеоджерел на уроках історії / Д.Л.Десятов // Історія та правознавство. – 2005. – № 14. – С. 6-8.
35. Десятов Д. Л. Можливості комп'ютерної програми "MS Publisher)) та її використання на уроках історії / Д.Л. Десятов // Історія та правознавство. – 2006. – № 3. – С. 27-29.
36. Десятов Д. Використання мережевих технологій як засобу організації кооперативної діяльності учнів в процесі навчання історії / Історія в школі. – 2013. - №7-8.- С. 16-19.
37. Дишлева С. Інформаційно-комунікаційні технології та їх роль в освітньому процесі / С.Дишлева // Режим доступу: osvita.ua/school/tech№1/6804.
38. Драйден Гордон, Вое Джаннет. Революція в навчанні. – Львів, 2005. – 541с.
39. Дрібниця В. Використання комп'ютера на уроках суспільно – гуманітарних дисциплін / В.Дрібниця // Історія і правознавство. – 2005. – № 14. – С.4-5.
40. Дрібниця В. Електронний підручник – сучасний засіб навчання / В.Дрібниця // Історія України. – 2004. – №14. – С.11-13.
41. Дрібниця В. Електронний підручник з історії для 11-го класу / В.Дрібниця // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2004 . – № 3. – С. 44-45.
42. Дрібниця В. О. Історична інформація в мережі Інтернет// Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2007. – № 1. – С. 31-37.
43. Дрібниця В. Порівняльний аналіз ППЗ з історії України та всесвітньої історії для загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс] / В.Дрібниця. – Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/e-journals/NarOsv/2007-2/07dvoznz.htm.
44. Електронний атлас з курсу історії України для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Історичні карти, коментарі, ілюстрації, відео сюжети, запитання для самоперевірки,

конструктор уроків. ЗАТ "Інститут передових технологій". – 2006.

45. Єфіменко Т. М. Використання інформаційно комунікаційних технологій у процесі вивчення історії та правознавства / Т. М. Єфіменко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2007. – № 7. – С. 25-31.
46. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н.П. Наволокова. – 2-ге вид. – Х.: «Вид. група «Основа», 2012. – 176с.
47. Жадаев Д. Применение ИКТ в преподавании истории в школе [Електронний ресурс] / Д. Жадаев – Режим доступу: history.perm.ru/modules/smartsection/print.php?кегг^=13.
48. Жаріков В. З досвіду використання мультимедійних технологій на уроках історії // Історія в школах України. – 2010. – № 9. – С. 13-15.
49. Завізна Н. Комп'ютеризація освіти в психолого-педагогічній літературі // Рідна школа.- 1999.-№7-8.-С.59-63.
50. Задорожній М.І. Інформаційні технології навчання в загальноосвітній школі // Комп'ютерне моделювання та інформаційні технології в освітній діяльності: Збірник наукових праць. – Кривий Ріг: Видавничий відділ КДПУ, 1999.- С.158-168.
51. Закон України "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки" // zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16&p=1277674139504567.
52. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): навч.метод. посібник / авт. кол.; за ред. М.Л. Смульсон. – К.: «Педагогічна думка», 2008. – 256с.
53. Зернецька О.В. Національні антикризові стратегії і громадське телерадіомовлення (досвід США) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: soskin.info/ea/2010/3-4/201028zmist.html.
54. Ігнатова О.М. Дидактичні можливості Інтернет-технологій [Електронний ресурс] / О.М. Ігнатова. – Режим доступу: nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Sitimn/2009_21/Dudakt_mojl_internet_tehnologii.pdf
55. Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи / [Н. В. Вовковінська, Ю. О. Дорошенко, Л. М. Забродська та ін.]; за ред. В. М. Мадзігона, Ю. О. Дорошенка. – К : Педагогічна думка, 2003. – 272с.
56. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології. Посібник. / за ред. О.І.Пушкаря. – К. : Вид. центр "Академія", 2001. – 696 с.
57. Інформаційні та комунікативні технології навчання в системі загальної середньої освіти зарубіжних країн / навч.метод. посібник. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 176с.
58. Інформаційні технології і засоби навчання: [зб. наук. праць] / за ред. В.Ю.Бикова, Ю.О. Жука. – К : Атіка, 2005. – 272 с.
59. Кадемія М. Ю. Інформаційно- комунікаційні технології навчання : словник-глосарій / М.Ю. Кадемія, М.М. Козяр, Т.Є. Рак. – Львів : "СПОЛОМ", 2011. – 327с.
60. Карташова Л.А. Роль веб-технологій у підвищенні ефективності діяльності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2008. – № 5. – С. 19-22.
61. Карташова Л.А. Формування ІТ-готовності як нової якісної характеристики учителя суспільно-гуманітарних дисциплін. [Електронний ресурс] - Режим доступу: knlu.kiev.ua/?AC=361&pp=12
62. Кінофрагменти на уроках історії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: wiki.ciit.zp.ua/index.php/Кінофрагменти_на_уроках_історії.
63. Козяр М.М. Віртуальний університет: навч.-метод. Посіб./ [М.М. Козяр, О.Б. Зачко, Т.С. Рак]/ - Львів: Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2009. – 168с.
64. Комаров Ю. Використання мультимедійного комплексу у викладанні історії / Ю. Комаров // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2004 . – № 2. – С. 36-38.
65. Компьютер на уроках истории и обществознания: пособие для учителя / [А.И. Чернов, А.Ю. Морозов, П. А. Пучков, Э.Н. Абдулаев]. – М. : Просвещение, 2009. – 126 с.
66. Копотій В. В. Оцінювання інформаційних ресурсів Інтернет. [Електронний ресурс] – Режим доступу: kspu.kr.ua/wiki/п^х^іго/Оцінювання_інформаційних_ресурсів_Інтернету.
67. Костікова І. Формування культури інформаційно-комунікаційних технологій студентами [Електронний ресурс] / І. Костікова – Режим доступу: eprints.zu.edu.ua/4569/.
68. Кочегарова Л. В. К вопросу о медиадидактике [Електронний ресурс] / Л.В. Кочегарова.– Режим доступу: it-n.ru/profil.aspx?Cat_№=692&d_№=26733.

69. Куліков В.О. Пошук історичної інформації в інтернеті. Посібник для студентів історичних факультетів. – Харків: Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 91 с.
70. Куліков В. Digital history: становлення, сучасний стан, перспективи
71. Ладиченко Т. Електронний педагогічний програмний засіб в історії – новий крок в оволодінні навчальним матеріалом // Історія в школах України. – 2005. – №4. – С. 35-36.
72. Литвиненко О.О. Мультимедійне середовище: сутність та структура [Електронний ресурс] / О.О. Литвиненко. – Режим доступу: nbuv.gov.ua/portal/SOC_Gum/VKhDAK/2011_32/V32-2-15.pdf.
73. Литвинова С. Г. Інформатизація сучасної освіти // Інформатика в школі. – 2009. – № 9. – С. 16-18. Литвинова С.Г. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителя-предметника / С. Г. Литвинова / [Електронний ресурс] -Режим доступу: nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em5/content/08lsgtso.htm.
74. Малієнко Ю. Поважати тести (з досвіду роботи використання комп'ютерних тестових комплексів на підсумкових уроках з історії середніх віків). Всесвітня історія. 7 клас / Ю. Малієнко // Історія в школах України. – 2005. – №7. – С. 26-31.
75. Методика использования мультимедиа технологий на уроке [Електронний ресурс]. – Режим доступу: sch19.minsk.edu.by/main.aspx?uid=87101.
76. Мирошниченко В.О. Всесвітня історія. Тести для підготовки до ЗНО 2012 року. Частина II. / В.О.Мирошниченко, А.О.Федчиняк – Х. : Вид. група "Основа", 2012. – 108с. – (Б-ка журналу "Історія та правознавство". Вип.4 (100)).
77. Мисан В. До проблеми характеристики сучасного уроку історії / В.Мисан // Доба. – 2006. – № 1. – С. 1–8.
78. Мокрогуз О.П. ПК як універсальна складова оптимізації роботи вчителя (з практики запровадження комп'ютерних технологій на уроці історії) / О.П.Мокрогуз // Історія в школах України. – 2005. – № 1. – С. 23-27.
79. Мокрогуз О.П. До питання методики застосування мультимедійної презентації PowerPoint на уроках історії // Історія України. Шкільний світ. – 2010. – №11.
80. Мокрогуз О.П. Інноваційні технології на уроках історії / О.П.Мокрогуз. – Х. : Вид. група "Основа": "Тріада+", 2007. – 192 с.
81. Мокрогуз О.П. Методичні засади використання мультимедійної презентації / Історія в сучасній школі. – 2012. - №4. – С.35-38.
82. Мокрогуз О.П. Методика застосування мультимедійних презентацій у навчанні історії старшокласників: дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / О.П.Мокрогуз. – Бердянськ, 2010.
83. Морзе Н. Використання електронного підручника за умов класно-урочної системи навчання / Н.Морзе, В.Вембер // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2008. – №7. – С. 25-30.
84. Морзе Н. Як навчати вчителів, щоб комп'ютерні технології перестали бути дивом на уроці? / Н. Морзе [Електронний ресурс] – Режим доступу: cipre.edu.ua
85. Мирошниченко В.О. Використання сучасних інформаційних технологій: формування мультимедійної компетентності (для спеціальності «Історія»). Навч. Посібник / за ред.. Баханова К.О. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 296 с.
86. Настільна книга молодого вчителя історії та правознавства / Автори-укладачі І.П. Нікітіна, О.В. Галегова, Ю.О.Нікітін. – Х.: Вид-во "Ранок", 2010. – 256 с.
87. Недзельська В.М. Деякі аспекти використання комп'ютера на уроках історії та правознавства // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2000. – №3. – С.37.
88. Нестеренко О. В. Інформаційне суспільство і масова інформаційна просвіта // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2004. – № 4. – С. 5-11.
89. Нетеча Я. Використання аудіовізуальних та мультимедійних засобів на уроках історії / Я. Нетеча // Історія України (Шкіл. світ). – 2006. – №10. – С. 10-15.
90. Огарева А.М. Методика навчання суспільствознавства: навч.-метод. посібник / А.М. Огарева. – Миколаїв: ОШПО, 2012. – Кн.2. – 176 с.
91. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів / [за ред. Ю.І. Машбиця]. – К. : ІЗМН, 1997. – 264 с.
92. Охредько О. Історія та комп'ютер // Історія в школі. – 2000. – №5.-С. 22-25.
93. Охредько О. Комп'ютер на уроках історії // Історія в школах України. – 2001. – №4. – С.23-26.

94. Педагогічний дизайн мультимедійного уроку
to1.iteach.com.ua/metodych/pidtrymka/?pid=3634.
95. Пенчук І. Функціонально – жанрові особливості телевізійних освітніх програм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/2010_4/files/SC410_14.pdf.
96. Подобед О. Віртуальні навчальні екскурсії історичними просторами України та зарубіжних країн / історія в сучасній школі. – 2012.- №6.- С.27-29.
97. Полянський П. Про переваги і вразливі місця електронних підручників [Електронний ресурс] / П.Полянський. – Режим доступу : osvita.ua/school/school_today/16840/.
98. Пометун О. Методика навчання історії в школі / О. Пометун, Г.Фрейман. – К.: Генеза, 2006. – 328 с.
99. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.метод. посіб. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
100. Портал підготовки до незалежного оцінювання знань школярів // [Електронний ресурс]Режим доступу: test.svitovsit.ua/default.asp?id=root.
101. Проценко Г. О. Веб 2.0 – нові можливості Інтернету / Г.О. Проценко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2007. – № 6. – С 15-18.
102. Рыжкова Н.Г. Использование компьютерного учебника на занятиях по истории в школе.- 2000.-№3.-С.52-53.
103. Рябко А.В., Кухарчук Р.П. Інформаційні технології в історії // Вісник ГНПУ ім. О.Довженка. Серія: Педагогічні науки / А.В. Рябко, Р.П. Кухарчук. Глухів: ГНПУ ім. О.Довженка, 2014. Вип. 25. С.141-146.
http://46.201.250.252/bitstream/handle/123456789/650/%d0%9a%d1%83%d1%85%d0%b0%d1%80%d1%87%d1%83%d0%ba_%d0%a0%d0%be%d0%bc%d0%b0%d0%bd_%20%d0%a0%d1%8f%d0%b1%d0%ba%d0%be_%d0%90%d0%bd%d0%b4%d1%80%d1%96%d0%b9_%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f%204.pdf?sequence=1&isAllowed=y
104. Садкіна В. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємось з радістю. – Х.: Вид. група «Основа», 2016. – 144 с.
105. Садкіна В. І. 101 цікава педагогічна ідея. Як зробити урок.- Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 88 с.
106. Свистунова Т. М. Проблема формування інформаційної культури школярів в умовах становлення Інтернет-суспільства // Інформатика в школі. – 2010. – № 12. – С. 2-12.
107. Сердюк Т. Візуалізація навчального матеріалу з історії як прийом інтерактивного навчання / Історія в школах України. – 2009. - №10. – С.21-24.
108. Сотніченко В. Навчальна дія як базова складова технологій навчання /Історія в школах України. – 2008.- С.10-11.
109. Срібняк О. Педагогічний дизайн мультимедійного уроку / О.Срібняк, О.Худобепь // Історія України. – 2008. – № 37. – С. 10 – 12; № 38. – С. 11 – 13; № 39. – С. 9 – 11.
110. Створюємо свою першу сторінку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: pachni.in.ua/2urok_html.html.
111. Стельмах Б. Дистанційне навчання. Онлайн уроки. [Електронний ресурс] / Б. Стельмах. – Режим доступу: shkola.lviv.ua/2009/11/19/distancijna-osvita-onlajn-uroki/.
112. Тарасенко О. Роздуми про нагальність застосування інноваційно- інформаційних технологій в освіті / О. Тарасенко // Історія України. – 2007. – №39. – С. 8-12.
113. Тимчук Л. Теоретико-методичні засади проектування цифрових наративів у навчанні майбутніх магістрів освіти. Дис. На здобуття вченого звання док. пед. наук. К., 2017. 468 с.
<https://lib.iitta.gov.ua/706448/5/%D0%94%D0%98%D0%A1%D0%95%D0%A0%D0%A2%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF%20%D0%A2%D0%98%D0%9C%D0%A7%D0%A3%D0%9A%20%D0%9B.%D0%86..pdf> (час доступу 9.09.2023).
114. Фоменко А. Деякі підходи до розробки і створення навчальних комп'ютерних програм(комп'ютерних посібників) з історії //Історія в школах України. – 2003. – №1. –С.21-25.
115. Фоменко А., Пометун О. Сучасні комп'ютерні навчальні програми з історії та підходи до їх використання на уроках // Історія в школах України. – 2002. – №3. – С.26-30.
116. Фоменко А.В. Комп'ютер як засіб організації навчально – пізнавальної діяльності учнів на уроках історії (на матеріалах історії стародавнього світу): Автореферат – диск: К– 2003. – 18 с.
117. Хворостенко С. Чи прийде інформатизація навчання в кабінет історії? [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: iat.kiev.ua/ index./php?page_id=76.

118. Худобець О. Microsoft PowerPoint як інструментальне середовище вчителя історії // Історія та правознавство. – 2006. – №5. – С.25-27.
119. Худобець О. А. Використання технології презентацій в практичній роботі шкільного вчителя історії / О.А. Худобець, Ю.Н. Чебослаєв // Історія та правознавство. – 2005. – №25. – С. 19-21.
120. Худобець О. Інтернет і підліток – культура спілкування та залежність // Історія України. – 2006. – № 19. – С. 15-18.
121. Худобець О. Новітні інформаційні технології: навчити учителя // Історія України. – 2006. – № 17. – С. 18-22.
122. Худобець О.А. Активізація інтересу учнів до історії за допомогою комп'ютерних ігор // Історія в середніх і вищих навчальних закладах України. – 2005. – №2. – С. 44-46.
123. Худобець О.А. Використання комп'ютерного супроводу на уроках історії стародавнього світу в 6 класі / О. А. Худобець // Історія в школах України. – 2006. – № 8. – С. 33-36.
124. Худобець О.А. Доповнити, а не підмінити: з досвіду роботи щодо застосування презентаційних технологій при проведенні уроків історії / О.А.Худобець // Історія в школах України. – 2005. – №3. – С. 2-5.
125. Школа молодого вчителя / Упоряд. М.Голубенко. – К.; Вид. дім «Шкільний світ»: Вид. Л Галіцина, 2005. – 125 с.
126. Цифрові технології в освіті: сучасний досвід, проблеми та перспективи : монографія / Т. А. Васильєва та ін. ; за заг. ред. д-рки екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, д-ра екон. наук, проф. Ю. М. Петрушенка. Суми : Сумський державний університет, 2022. 150 с.
https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89990/1/Vasylieva_education.pdf;jsessionid=D7286A2FD34574E14BFA14BD9649C62B
127. Шульга О. Інформаційні технології як один із сучасних засобів навчання / Історія в школі. 2013. №6. С.27-31.

Викладач _____ **Микола ВІТЕНКО**